

Українська мова
5 клас

Сьогодні
20.11.2023

*Урок
№44*

Спростення в групах приголосних

Мета: розкрити особливості такого мовного явища, як спрощення в групах приголосних та забезпечити їх засвоєння; розвивати навички правильного написання слів, в яких відбувається спрощення; визначати орфограму «Спрощення в групах приголосних»; розвивати увагу, пам'ять, логічне мислення, усне й писемне мовлення; удосконалювати навички роботи з підручником.

**Вже пролунав шкільний дзвінок,
Покликав всіх нас на урок.
Рівненько стали. Все. Вже час,
Роботу починає клас.
За парти всілися зручненько,
Поклали руки всі гарненько.
Готові? Так.
А настрій як? Клас!
Тож успіх всіх чекає нас!**

Сьогодні
20.11.2023

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
20.11.2023

Аутотренінг

Я – учень.

Я не боюся
висловити
свої думки.

Я –
особистість
творча.

Помилившись,
я міркую далі.

Я думаю,
аналізую.

Я хочу
багато знати.

Шукаю істину.

Я сьогодні буду
активним.

Сьогодні
20.11.2023

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

пестли́вий.

1. Які звуки називаємо приголосними?
2. Скільки приголосних в українській мові?
3. Навіщо в мові є правила милозвучності?
4. Що вони означають?

1. У яких словах української мови є збіг трьох приголосних?
2. Чи є різниця у вимові й написанні слів, у яких наявне спрощення?
3. Чи є в інших мовах спрощення?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

Сьогодні
20.11.2023

Вправа 273. Як ви розумієте значення слова «спрощення»? Доберіть до нього спільнокореневі слова. Доберіть за зразком і запишіть пару до кожного з дібраних слів, визначте, які приголосні випадають у вказаних групах приголосних. Чи можна вважати спрощення засобом милозвучності? Чому?

Зразок: *Тиждень — тижневий; ждн — жн.*

Виїздити - виїзний, область - обласний, щастя - щасливий, лестощі - улесливий, проїзд - проїзний, тріск - тріснути, ненависть - ненависний.

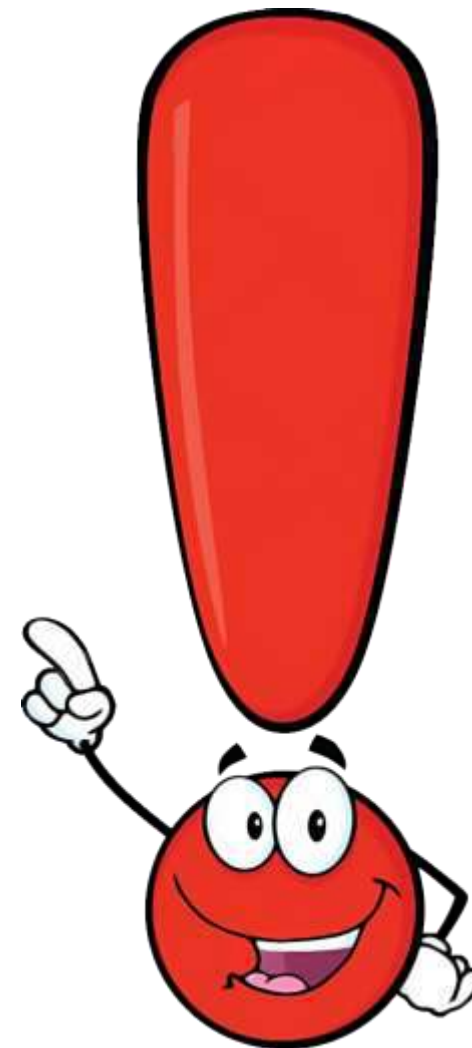

Спрощення у групах приголосних

Звукосполучення	Спрощення	Приклади
[ждн]	[жн]	тиждень — тижневий
[зкн]	[зн]	брязк — брязнути
[слн]	[сн]	ремесло — ремісник
[скн]	[сн]	блиск — блиснути
[стн]	[сн]	радість — радісний
[здн]	[зн]	проїзд — проїзний
[стл]	[сл]	щастя — щасливий
Винятки: дев'яностники, зап'ястний, кістлявий, пестливий, хвастливий, шістнадцять, хворостняк.		

У словах **іншомовного** походження спрощення не відбувається: студе**нтський** квиток, контра**стний** душ.

Сьогодні
20.11.2023

Вправа 275. Уставте замість крапок, де потрібно, пропущену букву. Складіть речення з трьома словосполученнями

На перон прибуває швидкісний потяг. Бабуся готує дуже смачний пісний капусняк. Маленькі дітки люблять пестливі слова.

Зразок: *Засоби для захисту — захисні засоби.*

Документ для проїзду — проїзний документ,
заклади області — обласні заклади, фільтр для
очистки — очисні фільтри, слова зі злістю — злісні
слова, раціон на тиждень — тижневий раціон.

Сьогодні
20.11.2023

Вправа 276. Прочитайте текст. Випишіть слова, у яких відбулося спрощення. Доведіть хлопцям, що, для того, щоб потоваришувати, не обов'язково спочатку побитися. Запропонуйте свій варіант, як познайомитися і подружитися

На рівнині ми ще хвилин зо п'ять борюкалися у високій траві, аж доки наштовхнулися на якийсь рівчак і розкотилися в різні боки.

Обоє важко дихали...

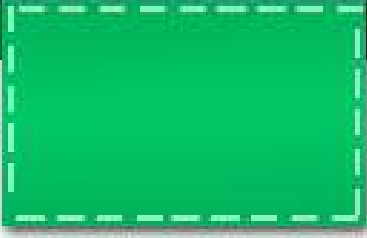
...А потім ми потиснули один одному руки.

До речі, у мене так із Павлом було: ми спочатку добряче побилися перед тим, як стати щасливими друзями нерозлийвода. Павло пізніше сказав: не поб'єшся — не потоваришуєш по-справжньому, адже кожна справа має бути скріплена кров'ю! (За І. Роздобудько).

Чому спрощення є засобом милозвучності? Які вправи зацікавили вас найбільше? Як ви оцінюєте свою роботу на уроці?

Домашнє завдання:

1. Вивчити теоретичний матеріал.

2. Виконати письмово вправу:

Поділіть слова на дві групи (відповідно до того, відбувається спрощення чи ні). Де потрібно, вставте пропущені букви. Складіть взаємопов'язані речення, використовуючи максимальну кількість із наведених слів.

Тиж..невий, шіс..надцять, шіс..десят, п'я..десят, сер..це, сон..це,
аген..ство, гіган..ський, пес..ливий, студен..ський, блис..нути,
випус..ний, прекрас..ний, чес..ний, влас..ний, корис..ний,
улес..ливий, зап'яс..ний.

Сьогодні
20.11.2023

Рефлексія. Поділися своїми враженнями від уроку

